

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОНЛАЙН-ОСВІТИ ДЛЯ ВІЙСЬКОВИХ ФАХІВЦІВ

Активне впровадження цифрових технологій в сучасний освітній простір зумовлюють реформування та модернізацію системи вищої освіти відповідно до викликів сьогодення. Різні аспекти цифровізації сучасного відкритого освітнього середовища висвітлюються у публікаціях вітчизняних науковців В. Бикова, О. Пінчук, О. Спіріна, які зазначають, що наскрізним для змісту навчання на всіх рівнях освіти й в усіх галузях має бути посилення інформаційної та інформатичної підготовки, а також впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у процес опанування професійними компетентностями. Це сприятиме створенню відкритого освітнього середовища та надасть нові можливості для реалізації концепції безперервного навчання та сприятиме більш ефективному проектуванню індивідуальних траєкторій розвитку всіх суб'єктів навчання [1-6].

Сьогодні «Політика Міністерства Оборони України у сфері військової освіти» визначає побудову сучасної моделі професійної військової освіти – як одного із пріоритетних напрямків розвитку Збройних Сил, яка націлена на впровадження сучасних ІКТ, інтерактивних, особистісно-орієнтованих педагогічних технологій та технологій змішаного і дистанційного навчання у підготовку військових фахівців з метою їхнього безперервного професійного розвитку відповідно до стандартів НАТО [7, 8].

Отже, забезпечення належних умов освітнього процесу та використання сучасних засобів навчання потребують розроблення нових та модернізації вже відомих методів та технологій навчання, які розглядаються як міждисциплінарний конгломерат, що має зв'язки з усіма аспектами освіти – від короткого навчального фрагмента до національної системи освітнього процесу з усіма його функціями.

Наразі, в Генеральному штабі Збройних Сил України опрацьовано питання щодо удосконалення системи індивідуальної підготовки військовослужбовців різних категорій, а саме: пропонується трансформувати систему індивідуальної військових фахівців з метою приведення їх у відповідність до сучасних вимог, спираючись на досвід передових країн світу. Разом з тим слід зазначити, що у країнах-членах НАТО індивідуальна підготовка визначається як розвиток навичок та знань необхідних для виконання специфічних обов'язків та завдань та структуровано входить до індивідуальної складової підготовки, а також являється елементом підготовки разом з колективною. В той же час, індивідуальна підготовка в Альянсі тісно поєднана із освітою та здійснюється за методологією змішаного навчання, невід'ємним елементом якого є «індивідуальне електронне навчання».

Саме електронне навчання (E-Learning) дає поштовх до активного використання цифрових технологій, які створюють необхідні умови для суб'єктів навчання як для самостійного опанування компетентностей в контексті їх індивідуальної підготовки, так і для роботи в складі команди.

Згідно з методологією НАТО «індивідуальне електронне навчання» – це навчання з використанням електронних засобів та локальних мереж.

Онлайн-навчання у вищому військовому закладі освіти реалізується, як і в інших, за допомогою електронних навчальних посібників, відеоматеріалів, дискусій на форумах, у чатах тощо.

Результати досліджень щодо ефективності онлайн-освіти не є однозначними. Електронне навчання має як свої переваги так і недоліки. Проте, безперечно, важливим залишається той факт, що завдяки цифровим технологіям слухачі мають змогу навчатися у зручному режимі, а інколи онлайн-заняття стають єдиною можливою формою навчання.

Зв'язок та взаємозалежність змін у закладах вищої військової освіти із загальною цифровізацією суспільства є очевидним. Змішане навчання, активне використання цифрових

освітніх ресурсів, електронний документообіг, навчання за допомогою тренажерів, необхідність у формуванні та розвитку цифрових компетентностей – актуальні проблеми цифровізації університетів, зокрема військового спрямування [1, 4, 8, 9].

Оскільки від рівня розвиненості компетентностей військових фахівців залежить якість виконання їхніх посадових (функціональних) обов'язків, які передбачають знання цифрових засобів комунікації, використання веб-додатків, розуміння принципів проектування, розвиток аналітичних здібностей, розвиток здатностей до застосування цифрових інструментів та критичного мислення, здатність до постійного самовдосконалення, поглиблення та осучаснення власних знання, свідомого розвитку всіх складників професійної компетентності, зокрема цифрової.

З метою розвитку цифрової грамотності військових фахівців, на нашу думку, ефективним буде застосування під час підвищення кваліфікації таких цифрових інструментів як Microsoft Power BI, табличного процесору Microsoft Excel; платформи графічного дизайну Canva; а також застосування широкого спектру цифрових інструментів від компанії Google.

Power BI, це програма бізнес-аналітики, що надає аналітичні відомості для прийняття швидких та обґрунтованих рішень керівниками, а також дозволяє підключатися до різноманітних джерел даних, візуалізуючи їх в інтерактивні аналітичні відомості. Серед найбільш розповсюджених функцій даного сервісу можна виокремити такі: звітність та аналітика, імпорт/експорт даних, панелі моніторингу, розрахований на велику кількість користувачів доступ, візуалізація даних, регулярна звітність, експорт звітів.

Табличний процесор Excel широко використовується для обчислень і автоматизації процесів, аналізу даних, прогнозування, побудови графіків, таблиць і діаграм. Націлений на інтерактивну візуалізацію, має достатньо простий інтерфейс. Враховуючи вік військовослужбовців офіцерського складу Збройних Сил, природно, що далеко не всі мали можливість опанувати цю офісну програму під час навчання у школі.

Платформа графічного дизайну Canva, що дозволяє користувачам створювати графіку, презентації, та інший візуальний контент високої якості. Сервіс пропонує великий банк зображень, шрифтів, шаблонів та ілюстрацій. Доступна як у веб версії, так і у мобільній.

Широкий спектр цифрових інструментів від компанії Google – дозволяє використовувати дані в будь-якій точці планети і не бути «прив'язаним» до одного комп'ютера. Переваги послуг Google – наявність централізованого сховища даних і продуманий інтерфейс. До переліку найпопулярніших сервісів входять: Gmail, Google Документи, Google-форми, Google-презентації, а також Google Maps for Work, Google Calendar, Google Cloud Print, Google Cloud Platform, Google Search for Work і Chromebooks. На нашу думку, вільне володіння цими сервісами – питання комп'ютерної грамотності сучасної людини. У закладах вищої військової освіти при створенні робочих програм навчальних дисциплін треба враховувати надання можливості слухачам опанувати та розвинути уміння використовувати згадані сервіси і платформи.

Питання ефективного управління інформацією є елементом забезпечення національної та державної безпеки. Тому кожен військовий фахівець повинен набути навичок не тільки цифрової, а й кіберграмотності. Вміти застосовувати інструменти для створення власного безпечного цифрового простору, вміти розрізняти джерела інформації та конструктивно доносити інформацію. Бути обізнаними щодо безпечного доступу та використання інтернету, персональних гаджетів, WI-FI, соцмереж, а також вміти системно та критично аналізувати й оцінювати інформацію.

Отже, нашу думку, професійний розвиток військових фахівців повинен здійснюватися за напрямками: формування навичок використання мобільно та хмаро орієнтованими засобами доступу до відомостей, цифровими інструментами для планування й організації проектної роботи, опрацювання даних й оцінювання результатів діяльності; створення й формування та використання електронних інформаційних баз і систем; захист даних в інформаційних системах та протидія кіберзлочинності, а передумовою для успішного використання розглянутих комп'ютерних програм та платформ, є розвиток цифрової

компетентності в системі підвищення кваліфікації, що сприятиме ефективному професійному зростанню суб'єктів навчання.

Список використаних джерел

1. Биков В., Спірін О., Пінчук О. Сучасні завдання цифрової трансформації освіти. *Вісник Кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»*: наук. журнал. Київ, 2020. С. 27-36. URL: [https://doi.org/10.35387/ucj.1\(1\).2020.27-36](https://doi.org/10.35387/ucj.1(1).2020.27-36).
2. Olga P. Pinchuk, Oleksandra M. Sokolyuk, Oleksandr Yu. Burov, Mariya P. Shyshkina Digital transformation of learning environment: aspect of cognitive activity of students. *Proc. of the 6th Workshop on Cloud Technologies in Education (CTE 2018)*. Kryvyi Rih, Ukraine, December 21, 2018. pp. 90-101. <http://ceur-ws.org/Vol-2433/paper05.pdf>.
3. Pinchuk O., Sokolyuk O. Cognitive activity of students under conditions of digital transformation of learning environment. *Informational Technologies in Education*. 2018. № 36. P. 71-81. DOI: 10.14308/ite000675. <https://doi.org/10.14308/ite000675>
4. Цифрова трансформація відкритих освітніх середовищ: колективна монографія / [колектив авторів]; за ред. В.Ю. Бикова, О.П. Пінчук. К.: ФОП Ямчинський О.В., 2019. 186 с. ISBN 978-617-7890-15-6 <https://lib.iitta.gov.ua/720740/>
5. Мінтій І. С., Шокалюк С. В., Литвинова С. Г., Пінчук О. П. Проектування електронних навчальних курсів на основі типового Moodle-курсу університету. *Збірник наукових праць "Вісник післядипломної освіти" Серія «Педагогічні науки»*. Випуск 14 (43). 2020. С. 66-84. ISSN 2218-7650. [https://doi.org/10.32405/2218-7650-2020-14\(43\)-66-84](https://doi.org/10.32405/2218-7650-2020-14(43)-66-84).
6. Богачков Ю. М., Ухань П. С., Пінчук О. П. Персональне середовище самоспрямованого навчання учнів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : збірник наукових праць. Вінниця : ТОВ «Друк плюс», 2020. Вип. 56. С. 24-42 <https://doi.org/10.31652/2412-1142-2020-56-24-42>.
7. Політика оборонного відомства у сфері військової освіти. Затверджено: 16.12.2021р. <https://www.mil.gov.ua/news/2021/12/15/zatverdzheno-politiku-oboronogo-vidomstva-u-sferi-vijskovoї-osviti/>
8. Пінчук О.П., Прокопенко А.А. Розвиток цифрової компетентності – професійно значущого складника компетентності офіцерів Збройних Сил України. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* : Збірник наукових праць. Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2021. Вип. 62. С 54-69. <https://vspu.net/sit/index.php/sit/issue/view/188/184>.
9. Варжанський І. Виклики діджиталізації для закладів вищої освіти. *Зб. тез допов. І Міжн.а наук.-пр. конф. «Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи»*. С. 28-29. URL: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/201149>.